

Företagsformer

Val av företagsform är bland annat beroende av verksamhetens art och storlek. Inom den så kallade associationsrätten finns regler för de olika företagsformerna. Ju mindre personligt ansvar ägarna har för bolagets förpliktelser, desto hårdare regleras verksamheten av lagarna. Samtliga juridiska företagsformer registreras hos bolagsavdelningen vid **Bolagsverket**.

Man brukar skilja mellan följande företagsformer:

- Enskild firma
- Handelsbolag (HB)
- Kommanditbolag (KB)
- Aktiebolag (AB)
- Ekonomisk förening

Ägarnas ansvar, kapitalinsats, krav på revisor, redovisning och beskattning samt möjlighet att ingå avtal i företagets namn är några av de viktigaste sakerna som skiljer sig åt mellan de olika företagsformerna.

I det följande ges en kortfattad beskrivning av de olika juridiska formerna. Skillnaderna behandlas mer ingående under de avsnitt som behandlar de olika områdena (krav på revisor, beskattning etc).

ENSKILD FIRMA

En enskild näringsidkare är ingen **juridisk person**, vilket innebär att man ur ansvarssynpunkt inte gör någon åtskillnad mellan företaget och ägaren. Företaget kan inte ingå avtal (när företaget ingår ett avtal ses det som att det är ägaren som har ingått avtalet) och ägaren ansvarar själv med hela sin förmögenhet för företagets åtaganden. Eftersom det inte görs någon åtskillnad mellan företaget och dess ägare, är företagets organisationsnummer detsamma som ägarens personnummer.

Företagets vinst blir ägarens inkomst (inkomst av näringsverksamhet), som ägaren själv betalar skatt för. Detta oavsett om ägaren tar ut företagets överskott och använder till privat konsumtion eller inte.

Eftersom ägarens risk är obegränsad och skattereglerna kan uppfattas om ofördelaktiga för den som vill spara verksamhetens ekonomiska överskott till framtida investeringar, är denna företagsform vanligast bland mindre företag såsom hantverkare och enskilda butiksägare.

HANDELSBOLAG

Handelsbolag drivs av två eller flera delägare. Bolaget är en **juridisk person** och tilldelas ett eget organisationsnummer och kan således självt ingå avtal, ikläda sig skyldigheter och förvärva rättigheter.

Handelsbolagsmännen gör sålunda affärer för bolagets räkning under dess **firma** (företagsnamn) och inte i eget namn.

Trots att handelsbolaget är en juridisk person, ansvarar delägarna solidariskt för bolagets skulder med sin privata förmögenhet. Att ansvaret är solidariskt innebär att en eventuell **borgenär** kan vända sig till vilken som helst av delägarna för att få betalt. Likt en enskild näringsidkare (se ovan), blir bolagets vinst delägarnas inkomst oavsett om man låter företagets pengar stå kvar på företagets bankkonto eller ej.

Eftersom handelsbolagsmännens risk är obegränsad och skattereglerna kan uppfattas om ofördelaktiga för de som vill spara verksamhetens ekonomiska överskott till framtida investeringar, är denna företagsform, liksom enskild firma, vanligast bland mindre företag.

KOMMANDITBOLAG

Kommanditbolag är en variant av handelsbolag. Skillnaden mellan handelsbolag och kommanditbolag är ansvarsfördelningen. Medan delägarna i ett handelsbolag ansvarar solidariskt för bolagets skulder, ansvarar en eller flera delägare i kommanditbolaget enbart med sin insats, medan minst en ansvarar med hela sin förmögenhet. Den som har detta obegränsade ansvar kallas **komplementär**, medan övriga kallas **kommanditdelägare**.

Kommanditbolag kan vara lämpligt att välja istället för handelsbolag då inte samtliga delägare har lika stor insikt i

verksamheten och därmed inte är beredda att ta samma ekonomiska risk. Så kan fallet exempelvis vara när endast en delägare arbetar heltid i företaget, medan resterande medarbetare har det som en fritidssysselsättning eller har valt att bli delägare för att verksamheten var i behov av startkapital. Det ter sig då ofta naturligt att den som har insikt i bolagets ekonomi och verksamhet också står för risken.

AKTIEBOLAG

De flesta stora och medelstora företag i Sverige är aktiebolag. Sedan Sveriges inträde i EU 1995 skiljer man på *publika aktiebolag* och *privata aktiebolag*. Endast publika aktiebolag får emittera aktier i företaget till allmänheten. Av den anledningen är alla börsnoterade företag publika.

Aktiebolaget är en juridisk person och får således ett eget organisationsnummer efter registreringen till PRV. Vid starten måste ägaren eller ägarna till ett privat aktiebolag satsa minst 100 000 kr - så kallat aktiekapital. För publika aktiebolag måste aktiekapitalet uppgå till minst 500 000 kr. Observera att aktiekapitalet inte är någon "avgift" för att starta bolaget - de satsade pengarna kan användas som startkapital till att investera i exempelvis maskiner eller andra inventarier. Istället för att vid starten sätta in 100 000 kr på företagets bankkonto, kan ägaren skriva över exempelvis en bil eller andra inventarier på företaget till ett värde om minst 100 000 kr. Värdet på egendomen måste då först värderas av en revisor.

Ägarnas risk är begränsad till det satsade aktiekapitalet. Skulle företaget gå i konkurs, förlorar ägarna det investerade kapitalet, men är inte som i de andra företagsformerna personligt ansvariga med sin egna förmögenhet.

Ett aktiebolag är ett eget skattesubjekt, vilket innebär att det självt betalar skatt för sin vinst (så kallad **bolagsskatt**, som ligger på 28 procent). Ägarna betalar endast skatt på den lön de tar ut från bolaget, som vilken annan anställd som helst. En del av företagets vinst kan delas ut till aktieägarna genom en s.k. aktieutdelning. En sådan inkomst räknas som "inkomst av kapital" och beskattas med 30 procent. För fåmansbolag finns det dock en gräns för hur mycket man kan dela ut till sig själv. Gränsen är till för att ägaren inte ska kunna ta ut pengar genom en aktieutdelning istället för genom vanlig lön och på så sätt betala mindre i skatt. Hör med din revisor om vilka regler som gäller.

Eftersom den ekonomiska risken är begränsad med ett aktiebolag är det särskilt lämpat för verksamheter som handhar större belopp och som kräver stora investeringar. Dock brukar den som startar ett företag gå i borgen för eventuella lån som bolaget tar vid starten. Förutom aktiekapitalet riskerar aktieinnehavaren (delägaren) i sådana fall även de privata tillgångar han lämnat som säkerhet för företagets lån.

Det faktum att aktiebolaget självt betalar skatt på sin vinst, och då endast 28 procent, gör aktiebolaget lämpligt för den som vill spara vinsten i bolaget för att expandera i framtiden.

EKONOMISK FÖRENING

En ekonomisk förenings ändamål är att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom kooperativ verksamhet. Medlemmarna måste antingen vara kunder eller leverantörer. I det förre kallas Kooperationen *konsumentkooperation* och i det senare *producentkooperation*.

Vad gäller ansvarsfrihet överensstämmer ekonomiska föreningar med aktiebolag. Föreningsmedlemmarna (delägarna) ansvarar endast för sin kapitalinsats. Liksom handelsbolag, kommanditbolag och aktiebolag, är den ekonomiska föreningen en juridisk person.

Det är inte meningen att föreningen ska gå med vinst. Vinsten ska delas ut till medlemmarna i form av återbäring eller utdelning.

Spara denna sida i PDF-format

Tipsa en vän om denna sida